

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.442.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 18594 Pani Posłanki Magdaleny Filipek-Sobczak, w sprawie rzeczywistej skuteczności programu renty wdowiej oraz zapowiadanych zmian, proszę przyjąć poniższe informacje.

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243) wprowadziła od 1 stycznia 2025 r. nową regułę zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku z prawem do własnego świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym. Należy podkreślić, że przepisy ustawy przewidują, że w przypadku zbiegu prawa do tych świadczeń, począwszy od 1 lipca 2025 r., jedno świadczenie wypłacane jest wdowie lub wdowcowi w całości, a drugie w wysokości 25% (w okresie przejściowym, tj. od 1 lipca 2025 r. do 31 grudnia 2026 r. będzie to 15%). Przywołany akt wprowadza nową regułę zbiegu prawa do nabytej renty rodzinnej, którą wnioskodawcy ustawy nazwali „rentą wdowią”, szczegółowo określając warunki nabycia prawa do renty wdowiej i wprowadzając limit pobieranych w jej ramach świadczeń w zbiegu do poziomu trzykrotności najniższej emerytury.

Należy podkreślić, że ustawa w dotychczasowym brzmieniu nie przewiduje zwiększenia udziału drugiego wypłacanego świadczenia do 50%. Jednocześnie, zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 26 lipca 2024 r., Rada Ministrów przeprowadzi weryfikację obowiązujących rozwiązań, z uwzględnieniem sytuacji społeczno-gospodarczej kraju oraz sytuacji osób uprawnionych. Przegląd będzie obejmował ocenę funkcjonowania przepisów, w tym ich wpływu na różne grupy wdów i wdowców, a także ocenę zasadności ewentualnych zmian w przepisach, w szczególności w zakresie wysokości świadczeń oraz kręgu osób uprawnionych do korzystania z uprawnień do pobierania świadczeń w zbiegu w ramach tzw. renty wdowiej.

Wsparcie w postaci renty wdowiej stanowi istotną formę pomocy dla osób pobierających świadczenia wypłacane w ramach tzw. renty wdowiej. Liczba osób pobierających świadczenia w ramach tego rozwiązania w maju 2026 r. wyniosła 988,8 tys. Renta wdowia jest realną pomocą dla wielu seniorów. Należy jednak pamiętać, że każda ustawa i każde rozwiązanie systemowe mają określone ograniczenia, warunki oraz uwarunkowania. Wskazane w ustawie kryteria nie wynikają z niestabilności systemu. Kryterium dostępu do tego rozwiązania zostało ustalone zgodnie z możliwościami budżetu państwa tak, aby pomoc była kierowana przede wszystkim do seniorów pobierających niższe świadczenia.

Ustanowione warunki wynikają z konieczności skierowania renty wdowiej do osób najbardziej potrzebujących, które w sposób szczególnie dotkliwy odczuły finansowe skutki utraty współmałżonka, a ze względu na wiek mają ograniczone możliwości poprawy swojej

sytuacji bytowej. Ograniczenia przewidziane w ustawie służą ukierunkowaniu tego rozwiązania na osoby, które nabyły prawo do renty rodzinnej w końcowym okresie aktywności zawodowej lub po jej zakończeniu, a tym samym w praktyce utraciły możliwość zwiększenia swoich dochodów. Jest to rozwiązanie kompromisowe, wynikające z potrzeby odpowiedzialnego wdrożenia nowej instytucji do systemu emerytalno-rentowego. Uwzględnia ono zarówno oczekiwania wnioskodawców projektu obywatelskiego, jak i możliwości finansowe Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz budżetu państwa, z którego jest on dotowany.

Renta wdowia nie stanowi odrębnego świadczenia, lecz szczególną instytucję w systemie ubezpieczeń społecznych, polegającą na możliwości łączenia dwóch świadczeń (jednego w całości, a drugiego w części). Ze względu na odmienny charakter tego uprawnienia względem renty rodzinnej, ustawodawca określił odrębne warunki nabywania do niego prawa, uznając, że osoby tracące współmałżonka w późniejszym okresie życia znajdują się w trudniejszej sytuacji niż osoby młodsze.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w pismach z 31 lipca br. oraz 7 sierpnia br. liczba decyzji odmownych w sprawach dotyczących ustalenia prawa do świadczenia w ramach tzw. renty wdowiej do czerwca 2026 r. wyniosła 134,9 tys.

Według danych operacyjnych Zakładu 39,3%, tj. około 53,0 tys. stanowiły decyzje odmowne z powodu zbyt wysokiej kwoty aktualnie wypłacanego świadczenia – powyżej trzykrotności kwoty najniższej emerytury. Z kolei 22% przypadków, tj. około 29,7 tys. stanowiły decyzje odmowne z powodu nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

Zapewniam, że sytuacja osób uprawnionych do świadczeń w zbiegu oraz osób, które na podstawie obecnie obowiązujących przepisów nie spełniają warunków do skorzystania z tego rozwiązania, jest na bieżąco monitorowana w ramach analiz prowadzonych przez właściwe organy odpowiedzialne za politykę społeczną. Analizy oraz zgromadzone dane zostaną wykorzystane do wskazanego powyżej przeglądu ustawy w 2028 r.

Wprowadzona ustawą regulacja dotycząca renty wdowiej zawiera rozwiązanie zapewniające zwiększenie udziału drugiego świadczenia wypłacanego w zbiegu do 25% od 1 stycznia 2027 r. Przeliczenie oraz wzrost świadczenia zostaną dokonane przez organy rentowe z urzędu, bez konieczności składania dodatkowych wniosków, zaś wypłata 15% w pierwszym okresie obowiązywania przepisów wynikała z wprowadzonego okresu przejściowego. Obecnie nie są prowadzone prace nad projektem zwiększenia udziału drugiego świadczenia w zbiegu do 50%. Analizy oraz badanie możliwości dokonania takiej zmiany będą mogły być przedmiotem prac nad wskazanym przeglądem ustawy.

Środki finansowe na realizację renty wdowiej, również w wyższej wysokości od 2027 r., tj. przy wypłacie 25% drugiego świadczenia, zostały zabezpieczone oraz wskazane w Ocenie Skutków Regulacji podczas prac nad projektem ustawy. Tym samym zwiększenie wysokości drugiego świadczenia z 15% do 25% stanowi element obowiązującego rozwiązania, którego skutki finansowe zostały uwzględnione na etapie prac legislacyjnych.

Zmiany oraz wprowadzone uwarunkowania dotyczące uprawnień zostały wypracowane podczas prac nad projektem ustawy i były wynikiem kompromisu łączącego oczekiwania wnioskodawców projektu obywatelskiego z możliwościami finansowymi Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych oraz budżetu państwa, z którego Fundusz jest dotowany. Przyjęte rozwiązania miały na celu zapewnienie realnego wsparcia osobom znajdującym się w trudniejszej sytuacji finansowej, przy jednoczesnym uwzględnieniu możliwości finansowych państwa, zgodnie z ocenami formułowanymi przez Ministerstwo Finansów.

Należy podkreślić, że renta wdowia stanowi istotne i realne wsparcie dla blisko miliona osób, a jej wprowadzenie było odpowiedzią na rzeczywiste potrzeby społeczne. Jednocześnie obowiązujące kryteria i ograniczenia są elementem przyjętego modelu, który pozwolił na wdrożenie tego rozwiązania w sposób uwzględniający możliwości finansowe Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa.

Nie oznacza to jednak, że obecne rozwiązania należy traktować jako ostateczne i niepodlegające zmianom. Ustawodawca przewidział bowiem mechanizm ich weryfikacji, który pozwoli ocenić funkcjonowanie renty wdowiej na podstawie rzeczywistych danych i doświadczeń z pierwszych lat jej obowiązywania. Szczególne znaczenie będzie miała analiza sytuacji osób, które nie uzyskały prawa do świadczeń w zbiegu, przyczyn wydawania decyzji odmownych, wysokości wypłacanych świadczeń oraz skutków finansowych obecnych rozwiązań.

Wyniki wspomnianych analiz będą stanowić podstawę do oceny zasadności ewentualnych zmian, w tym w zakresie wysokości drugiego świadczenia, obowiązującego limitu oraz kręgu osób uprawnionych. Tym samym przyjęte obecnie rozwiązania należy postrzegać jako rozwiązanie, które będzie podlegało dalszej ocenie i weryfikacji w oparciu o sytuację społeczną i gospodarczą kraju oraz możliwości finansowe państwa.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/